

rius notavit Jansen., in Concord., cap. 6, et potest facile ostendi. Quia filia Levi dabantur in matrimonium filiis Juda, et e contrario, ut ostensum est; ergo, ut tribus non confunderentur, per lineas masculinas necessario distingui debuerunt. Quarto denique confirmatur ex supra dictis. Quia, si B. Virgo fuisset filia sacerdotis, etiamsi haberet matrem ex tribu Juda, non habuisset hereditatem paternam, quod est contra omnia supra dicta; ergo Joachim pater Virginis non fuit ex tribu Levi; fuit ergo ex tribu Juda, nam solum inter has tribus potest esse controversia. Neque Augustinus in citato loco contrarium dicit, quamvis confutando Faustum, ut illum convincat, varios modos explicet, quibus B. Virgo potuit ex David originem trahere. Divus Thomas autem, in priori loco citato, nihil aliud fecit quam Augustini verba referre. Advertendum vero est, testimonio Pauli et rationibus factis recte convinci, Virginem per lineam paternam descendisse ex tribu Juda. Quod vero eandem lineam traxerit ex familia David, non satis potest illo testimonio probari. Suaderi autem potest aliis testimoniis quibus prædicatur Christus Filius David, ejusque regni successor. Reliquæ etiam conjecturæ adductæ, servata proportione, hoc satis demonstrant.

8. Dico tertio: B. Virgo per lineam paternam descendit ex David per Nathan et filios ejus, quamvis verisimile sit aliqua alia via habuisse originem ex Salomone. Prior pars hujus conclusionis non est certa, sed probabilis. Docuit illam Damasc., l. 4, c. 15, ubi etiam genealogiam describit, juxta quam, si vera est, genealogia Virginis est eadem quam descripsit Luc., c. 3, exceptis tribus primis generationibus, scilicet a Levi usque ad Virginem; tamen a Levi usque ad Adam est omnino eadem; eam vero complevit Damasc., dicens, Levi genuisse Pantheram, hic Barpantheram, hic Joachim patrem Virginis, unde, juxta eandem descriptionem, Joseph et Maria erunt in quarto gradu consanguinitatis, non naturali, sed legali; quia Joseph dicitur fuisse legalis filius Heli, et pronepos Levi, qui erat avus B. Virginis; sed hæc deductio Damasc. habet difficultates infra attingendas. Melius ergo confirmabitur conclusio ex Luc. 3, simulque deserviet ad conciliandam genealogiam Christi, quam ibi describit Lucas, cum ea quam Matthæus, c. 1, descripsit. Primo ergo probatur conclusio ex dicto c. 3 Lucæ, ubi sic dicitur: *Et ipse Jesus erat incipiens,*

quasi annorum triginta, ut putabatur filius Joseph, qui fuit Heli, etc., ubi Evangelista ducit lineam usque ad Nathan, filium David, et deinde usque ad Adam; sed verisimile est ibi narrare genealogiam Virginis, et non Joseph; ergo. Probatur minor primo, quia ita exponunt illum locum graves, quamvis recentiores auctores, Cajet., Jansen., Dionys. Carth., Arias Montanus, Gagneus, Palatius, et alii expositores, Matth. 1, et Luc. 3; Galatin., lib. 7, cap. 12; Joan. Dried., lib. 3 de Dogmat., c. 5, part. 4, in fine; et Joannes Lucidus, lib. 7 de Emendat. temporum, c. 1; Cano, 11 de locis, c. 5; Soto, in 4, d. 30, q. 2, art. 1; et idem sentit Canis., lib. 1 de Deipara, c. 3, ubi hanc sententiam ex Hosiandro refert, lib. 4 Harmon. Evan., c. 16; et probare videtur idem Erasmus, annot. in c. 3 Luc. Citari autem solent in hanc sententiam Hieron., vel auctor lib. de Ortu Virg.; et Aug., lib. 2 de Quæstion. Evang., q. 5; sed in his locis nullum est verbum de hac re. In libro autem primo Quæstionum veteris et novi Testamenti, q. 56, et lib. 2, q. 6, qui nomine Augustini in t. 4 continentur, indicatur hæc expositio, quatenus ibi dicitur, cum Lucas ait *qui fuit Heli*, non de Joseph, sed de Christo loqui. Quod statim exponemus. Citatur etiam pro hac sententia Damasc., l. 4, c. 15. Sed immerito; illius enim sententia jam explicata est.

9. Secundo, hæc expositio facile accommodatur textui. Cum enim Lucas ait: *Et ipse Jesus erat incipiens quasi annorum triginta, ut putabatur filius Joseph, qui fuit Heli*, optime intelligitur illud relativum, *qui*, non referre Josephum, sed Christum, qui dicitur fuisse Heli, non filius, sed nepos. Cum enim Evangelista ex professo sermonem de Christo haberet, et solum per occasionem nominasset Joseph, non est credibile totam sequentem genealogiam ad Joseph, et non potius ad ipsum Jesum retulisse, ita ut verbum illud, *qui putabatur filius Joseph*, per parentheses legatur, quæ constructio vere quadrat cum textu græco, ubi non fit ascensio, seu narratio per relativa, sed solum per genitivos, hoc modo: *Et ipse Jesus erat ut putabatur filius Joseph, τὸς ἡδὲ*. Quia vero Evangelista præmiserat Jesum non habere patrem nisi existimatum, et matris nollet mentionem facere, immediate transcendit ad avum. Unde nihil obstat quod in aliis generationibus ibi numeratis proximus parens referatur; id enim in Christo fieri non potuit, quia ascendendo non

habebat patrem verum, neque hominem progenerem propinquiorem avo; neque hoc est novum in Evangelio, quia Matthæus, c. 1, eisdem verbis numerans varias generationes, interdum transit immediate ad nepotem, quia non decuit interjacentes numerare. Deinde etiamsi exponamus illud relativum, *qui*, referre Joseph, non est necesse ut dicatur esse Heli, quia fuerit filius ejus naturalis, sed quia erat quasi legalis filius ratione conjugii cum B. Virgine, cujus naturalis pater erat Heli; sic enim interdum gener socerum suum patrem vocare consuevit. Est itaque verisimile, cum Matthæus narrasset naturalem genealogiam Joseph, quæ, ad Christum comparata, legalis quodammodo dici potest, Lucam e contrario veluti legalem originem Joseph, naturalem autem Christi descripsisse. Cum enim præmisisset Lucas, Joseph non esse verum patrem Christi, sed tantum existimatum, non erat cur illius naturalem genealogiam statim subjungeret, sed potius genealogiam Virginis, et Christi secundum carnem. Et confirmari potest hæc expositio. Quia fere omnes interpretes fatentur Joseph non fuisse naturalem filium Heli, quia Matthæus dicit fuisse genitum ex Jacob, et ideo alii dicunt esse adoptatum, vel legalem; multo ergo facilius exponi potest quod sit filius, ut ita dicam, conjugalis, et quodammodo naturalis jure matrimonii, nisi quis velit priorem illam Augustini sententiam hic applicare, dicendo fuisse etiam adoptivum filium Heli, patris naturalis Virginis. Nec committitur æquivocatio, etiamsi in aliis, qui in illa linea describuntur, intelligendi sint parentes naturales, quia non sine causa Evangelista usus est illo communi et præciso termino, *qui fuit Heli, qui fuit Matthæus, etc.*, et a verbo *generandi* et alio simili abstinuit. Unde deveniendo ad Adam dixit, *qui fuit Dei*, cum tamen non fuerit proprie filius Dei, quod in omni sententia necessario dicendum est, ut notavit D. Thomas, q. 31, a. 3, ad 3.

10. Ultimo tandem suadet hæc expositio. Quia non est verisimile, Evangelistas omnino prætermisisse propriam ac naturalem Christi genealogiam, quæ per Virginem seu ejus patrem texenda erat, præsertim cum non sit in Scriptura inusitatum, originem feminarum describere, quando singularis ratio occurrit. Sic enim Judith, illius femine prosapia, describitur propter singularem excellentiam illius, et ad extollendam victoriam quam de Holoferne reportavit, quæ sicut in aliis, ita et in

hoc B. Virginis figura fuisse videtur. Solet tandem conclusio posita confirmari ex verbis Jerem. 22, ubi de Jechonia dicitur: *Non sedebit de semine ejus vir super solium David*. Unde videtur colligi Christum, qui super solium David sedit, non fuisse de semine Jechoniae, atque adeo nec Salomonis per masculinam lineam. Sed hoc testimonium non admodum urget, quia satis commode exponi potest de regno temporali Judæorum, in quo nec Christus Dominus Jechoniae successit, ut cum Ambrosio, l. 3 in Luc., notavit D. Thom., q. 31, a. 2, ad 3.

11. *Objectio*. — Sed occurrunt in hac sententia et in expositione posita graves difficultates: prima est, quia videtur pugnare cum tota antiquitate, et communi Patrum sententia; tractantes enim loca Matth. 1, et Luc. 3, omnes supponunt utrumque Evangelistam narrare Joseph originem, et ideo in his conciliandis admodum laborant, et quamvis diversas expositiones assignent, nullus tamen ante Joannem Annum dixit, illum Heli, cujus Lucas meminit, fuisse patrem naturalem B. Virginis. Unde illa tandem a Patribus recepta sententia, quæ dicit Joseph fuisse naturalem filium Jacob, legalem autem Heli. Fuisse enim dicuntur Jacob et Heli uterini fratres, et Heli duxisse uxorem, et mortuum esse sine liberis, Jacob autem accepisse uxorem ejus, ut suscitaret semen fratri suo, juxta legem Deut. 25, et ex illa gennisse Joseph, qui propterea dicitur filius Jacob naturalis, Heli autem legalis. Nec obstat quod Joseph non vocaretur eodem nomine quo pater ejus legalis, scilicet Heli, quod objicit Augustinus, l. 2 Quæstionum Evang., q. 5; hoc enim non erat necessarium, ut ipsemet respondet lib. Quæst. in Deut., quæst. 46.

12. Quia vero Jacob et Heli diversos patres habuerunt, ideo distinctæ illorum genealogiæ ab Evangelistis narrantur. Cujus sententiæ primus auctor dicitur fuisse Julius African., in epist. ad Aristidem, cujus meminit Hieronymus, de Viris illustribus, qui dixit accepisse se hanc historiam ab his qui Salvatore propinqui fuerunt secundum carnem. Sed eam prius docuit Justin., q. 131 ad gentes; sequitur Hieronym., Matth. 1; Ambros., Luc. 3; Ansel., Beda, et alii fere antiqui in eisdem locis; Damascen., lib. 4, c. 15; Nazian., in carmine de genealogia Salvatoris; Euseb., lib. 1 Hist., c. 6; Niceph., l. 1, c. 11; et August., cum in illa sæpe hæsitasset, ut lib. 2 de Cons. Evang., cap. 4, et l. 3 contra

Faust., c. 3, et l. 28, c. 3, et locis supra citatis, tandem vero l. 2 Retract., c. 7, 12 et 55, illam probat, et retractat aliam, quam prius docuerat, scilicet, Heli fuisse patrem Joseph solum ratione adoptionis, vel fuisse avum ex parte matris, quod hæc revera nullo nitebantur fundamento. Prædictos denique Patres secutus est D. Thomas, q. 31, a. 3, ad 2; et vehemens conjectura est, eos Patres, qui prope Christi tempora vixerunt, historiam hanc diligentissime inquisivisse.

13. *Secunda objectio.* — Secunda difficultas est, quia hæc sententia supponit Heli fuisse patrem B. Virginis, cum tamen omnes Patres dicant illum fuisse Joachin, ut supra vidimus.

14. *Tertia objectio.* — Tertia est, quia, juxta supra dictam sententiam, B. Virgo non descendisset ex Zorobabel et Salathiel, quia hi fuerunt ex domo David per Salomonem in recta et masculina linea; consequens est contra Lucam, qui, in genealogia quam describit, hos duos constituit.

15. *Quarta objectio.* — Quarta et ultima est, quia sequitur ex hac sententia, B. Virginem non fuisse ex genere David per regalem lineam; consequens autem videtur parum consentaneum Patribus et Scripturæ. Ambrosius enim, l. 3 in Lucam, contrarium aperte affirmat. Et Hieron., Jerem. 22, in fine, expresse dicit Christum fuisse de semine Sedechiæ, per Salathiel, Zorobabel, et reliquos; et idem habet Zachar. 4; et Jerem. 38, aperte sentit Christum descendisse ex Salomone et Ezechia; et Theodor., Jerem. 22, in fine. Unde Bernard. in serm. *Signum magnum*, loquens de Virgine: *Ex regibus*, inquit, *orta, generosa ex stirpe David.*

16. Et confirmari potest ex illo Psalm. 131: *De fructu ventris tui ponam super sedem tuam*, ubi ad litteram sermo est de Salomone, et de Christo in persona ejus. Et hoc sensu videtur Christus dici in Scriptura esse ex semine, seu ex domo David, Luc. 1: *Et erexit cornu salutis nobis, in domo David pueri sui.* Proprie enim *domus David* significat regalem prosapiam, juxta communem phrasim Scripturæ, 2 Reg. 7, 3 Reg. 12 et 13, et sæpe alias, et hoc modo dicitur *Joseph de domo David*, Luc. 4 et 2; et similiter *semen David*, absolute dici videtur stirps regia, quæ per Salomonem descendit.

17. *Responsio ad primam objectionem.* — Ad primam difficultatem respondetur, illam Patrum interpretationem esse quidem probabi-

lem, non tamen certam, neque ab eis simpliciter affirmari; sed eo modo quo ab Africano tradita est, qui his verbis suam expositionem concludit: *Sive res ita se habeat, sive alio modo, ita existimandum est, quamvis certum desit testimonium, ob id quod clarior ac verior expositio proferri non potest*; itaque non sunt fundati in certa aliqua historia vel traditione. Imo historia, quam Eusebius et Damascenus referunt, non consonat cum Evangelio Lucæ; ipsi enim dicunt Melchi genuisse Heli, Lucas vero inter Melchi et Heli ponit Levi et Matthat, ita ut Melchi genuerit Levi, Levi Matthat, hic Heli; ergo illa historia stare non potest, nisi fortasse mendosi sint codices, et Melchi posuerint loco Matthat. Imo, in codice Damasc., alius est apertus error. Ibi enim dicitur Melchi, filius Levi, cum tamen Lucas e contrario Levi dicat esse filium Melchi. Melius ergo sequendo hanc sententiam dixit Euthy. in Lucam, c. 6, Matthat duxisse uxorem, et ex ea genuisse Heli, illo autem mortuo alium Matthat duxisse eandem, et ex ea genuisse Jacob, et ita Heli fuisse majorem natu, et prius duxisse uxorem, quo mortuo sine liberis, Jacob frater ejus eandem duxit ad suscitandum semen fratris, et genuit Joseph, et hoc modo nihil video posse objici contra hanc sententiam, quo falsa esse convincatur. Redditur autem dubia et incerta, tum quia probabile est oportuisse fratres esse germanos, et ejusdem patrisfamilie, ac hæreditatis, ut unus posset alteri semen suscitare, ut recte ponderat Cornel. Jansen.; tum etiam quia ipsimet illius defensores inter se non consentiunt in explicanda illo modo genealogia Joseph. Nam præter dicta, plures illum faciunt naturalem filium Jacob, legalem autem ipsius Heli. Ambrosius vero e contrario facit illum naturalem filium Heli, et legalem Jacob. Refert etiam Hieron., super ad Tit. 3, suo tempore hanc questionem fuisse valde controversam, et quemdam Judæum, qui se Christianum simulabat, solutiones quasdam, quasi ex adytis et oraculo detulisse, ut corda simplicium perverteret; ipse autem Hieronymus rem ut dubiam et controversam relinquit. Solum ergo videtur illa responsio probabiliter tradita; nihil autem obstat ut aliqua expositio a posterioribus inventa, si faciliior et expeditior appareat, præferatur. Addo, conclusionem positam, non pendere ex hac expositione recentiorum. Damascenus enim, qui antiquiorem sequitur, nihilominus nostram sententiam docet, cujus auctoritas gravissima est.

18. Ad secundam respondetur, eundem fuisse Heli qui Joachin, sive quia binomius fuit, sive quia in Scriptura, et usu Hebræorum, nomina Joachin, et Eliachin ut synonyma usurpantur, 4 Reg. 23, 2 Paralipo. 36. Eliachin autem brevitas causa dici potuit Heli. Ita Joannes Annius, in commentariis Breviarii temporum, falso Philoni adscripti, quem alii secuti sunt.

19. Ad tertiam, Annius eo loco existimans cum Euthymio, Salathiel et Zorobabel, de quibus Lucas et Matthæus scribunt, esse eodem, multa falsa et improbabilia de his genealogiis docet, quæ, quia Scripturæ repugnant, et a Jansenio et aliis satis refutantur, omittenda censui. Dicendum est ergo generationes illas, et personas omnes quas narrant Matthæus, a Salomone usque ad Jacob, et Lucas, a Nathan usque ad Heli, esse diversas, ut constat ex numero generationum, et ex magna nominum diversitate, et ex Patrum interpretatione. Et ita licet in nominibus interdum conveniant, non oportet personas esse easdem. Quocirca Salathiel et Zorobabel, quorum meminit Lucas, non sunt iidem quos Matthæus recensuit, ut recte docuit Augustinus, lib. 5 Quæstionum in Deut., q. 46; et ita non procedit difficultas posita.

20. Ad quartam respondetur, ea omnia, quæ in illa adducuntur, confirmare posteriorem nostræ assertionis partem, nimirum B. Virginem descendisse etiam ex Salomone et ex aliis Regibus Juda per aliquam maternam lineam, ut recte D. Thomas docuit, q. 31, art. 3, ad 2. Ubi, si attente legatur, totam nostram conclusionem astruit; approbat enim sententiam Damasceni asserentis B. Virginem, et Joachim, patrem ejus, descendisse ex Melchi, qui a Nathan genus duxit; subjungit vero D. Thomas: *Tamen credendum est quod etiam ex Salomone originem duxerit, secundum aliquem modum per illos patres, quos enumerat Matthæus, qui carnalem Christi generationem dicitur enarrare.* Hæc D. Thom. Et est facilis conjectura. Nam illæ familie, cum essent propinquæ, sæpe matrimonio jungebantur, ut Damascen. et alii citati Patres significant. Ex his colligo, licet certum sit, Mariam et Joseph fuisse ex eadem tribu et familia, non tamen satis constare in quo gradu consanguinitatis propinquaverint. Quidam vero, prædictas duas sententias conjungentes, dicunt fuisse consobrinos filios duorum fratrum. Admittunt enim et Jacob et Heli vere fratres fuisse, eo prorsus

modo quo affirmat communis opinio; sumunt vero ex nostra sententia Heli non fuisse legalem patrem Joseph, nec habuisse eandem uxorem quam Jacob, sed fuisse patrem Virginis, et ita recte quidem concludunt, tamen rem incertam affirmant, quia sine fundamento has opiniones componunt.

21. *B. Virgo ex tribu Levi quomodo.* — *Unigenitus in Scriptura quis dicitur.* — Quarto et ultimo dicendum est in hac dubitatione, B. Virginem aliqua ex parte duxisse etiam originem ex tribu sacerdotali, seu Levitica. Ita sentit D. Thomas, infra, q. 29, a. 1, ad 4, clarius q. 31, a. 3, ad 3; Bonav., in 4, d. 30, a. 1, q. 2, in fine; Anton., 4 p., tit. 15, c. 3, § 3; et est sententia Nazianz., carmine de genealogia Salvat.; Epiph., hæc. 78, post med.; Hilar., can. 1 in Matth.; Ambros., l. 3 in Luc., et l. de Bened. Patriarch., c. 3 et 4; Augustinus, l. 83 Quæst., q. 61. Probatur autem a nonnullis ex dictis Patribus, ex eo quod Lucas narrat generationem Christi per Nathan, judicantibus illum fuisse sacerdotem. Unde Nazianz., cum dixisset David dedisse regnum Salomoni, de Nathan subdit: *A patre sacrificum duxit genus alter eodem.* Et quod magis mirandum est, Augustinus dixit hunc Nathan fuisse illum Prophetam qui David reprehendit. Quod etiam asseruit Origenes, hom. 28 in Luc.; Lyr., et Burgen., Matt. 4; idem Lyr. et Albert., Luc. 3. Sed hoc ultimum merito retractatum est ab Augustino, 1, c. 26, quia hic Nathan fuit filius David, ex Bethsabee genitus, ut constat 2 Regum 5, 1 Paralip. 3 et 14; non ergo potuit esse ille Propheta qui reprehendit David propter adulterium cum eadem Bethsabee; ex qua etiam natus est Salomon, qui nihilominus dicitur *unigenitus matris suæ*, Proverb. 4, quia fortasse fuit primogenitus, ut colligi potest ex 1 Reg. 12, et interdum primogenitus more Hebræorum dicitur unigenitus, præsertim tempore infantie, de quo Salomon in Proverbis loquebatur. Vel certe dicitur unigenitus amore et affectu, quia ita diligebatur, ac si esset unicus, quamvis revera habuerit fratres, non solum Nathan, sed etiam alios. Ex quo etiam aperte concluditur hunc Nathan non fuisse sacerdotem, cum non fuerit de tribu Levi. Unde recte D. Thomas, dicta q. 31, a. 3, ad 3, vidit hoc argumentum non esse efficax ad probandum Christum aut Virginem esse aliquo modo de genere sacerdotali, et recurrit ad symbolicam argumentationem, scilicet, quod Lucas, narrans genealogiam, per eum qui

habebat nomen illius Prophetæ, per quem Deus expiavit peccatum David, indicavit sacerdotalem dignitatem Christi, et aliqualem originem. Et ita tacite exponit Augustinum, 2 de Cons. Evang., c. 4.

22. Secundo probari potest conclusio ex Luc. 1, ubi Elisabeth dicitur cognata B. Virginis, quæ tamen erat ex filiabus Aaron. Sed neque hoc argumentum videtur omnino efficax; variis enim modis hoc potuit contingere. Primo, quod mater Elisabeth fuerit de tribu David, et hoc modo potuerunt Elisabeth et Maria esse cognatæ, etiamsi Deipara nullo modo descenderet ex tribu Levi; et hunc modum indicat Ambrosius, l. 3 in Luc.; et Theophyl., Matth. 1; et sequitur Dried., dicto l. 3 de Dogm., tract. 3, c. 5, p. 4, ad finem; Jansen., c. 3 Concor. Secundo vero modo fieri potuit, ut Joachin, pater Virginis, acceperit Annam ex tribu Levi cognatam Elisabeth. Quem modum ex Hippolyto refert Niceph., lib. 2 Hist., c. 3, ubi dicit, Annam fuisse filiam Nathan sacerdotis; et si hoc verum est, satis constat conclusio posita. Tertio, hoc esse potuit, etiamsi Anna haberet patrem ex tribu Juda. Nam potuit habere matrem ex tribu Levi, imo idem in Joachin accidere potuit. Quia (ut supra diximus) hæc tribus facile matrimonio jungebantur. Et hinc etiam vix fieri potuit, quin aliqua ex parte B. Virgo ex Levitica tribu descenderet. Accedit conjectura SS. Patrum ex significatione sumpta. Deicit enim ut Christus, qui futurus erat rex et sacerdos, ex utraque tribu regia et sacerdotali descenderet. Neque obstat quod Paulus, ad Heb. 7, negat esse ex tribu Levi; intelligit enim absolute et simpliciter, id est, per masculinam lineam, ita ut posset esse sacerdos legalis. Sic enim inquit: *Ex Juda ortus est Dominus, ex qua nullus altari præsto fuit.* Quod intelligi necessario debet de linea masculina, nam multi sacerdotes habuerunt matrem ex tribu Juda, ut de filiis Aaron constat, et eodem modo exponendus est D. Thomas, ne sibi contrarius sit, supra, q. 22, a. 1, ad 2. Et hæc satis sint de præambulis disputationibus. Jam ad D. Thomæ litteram accedamus.

QUÆSTIO XXVII.

DE BEATÆ VIRGINIS MARIE SANCTIFICATIONE, IN SEX ARTICULOS DIVISA.

Post prædicta¹ in quibus de unione Dei et hominis, et de his quæ unionem consequuntur, tractatum est, restat considerandum de his quæ Filius Dei incarnatus in natura humana sibi unita gessit, vel passus est. Quæ quidem consideratio quadripartita erit. Nam primo considerabimus de his quæ pertinent ad ingressum ejus in mundum. Secundo, de his quæ pertinent ad progressum vitæ ipsius in hoc mundo. Tertio, de exitu ipsius ab hoc mundo. Quarto, de his quæ pertinent ad exaltationem ipsius post hanc vitam.

Circa primum quatuor consideranda occurrunt: primo quidem de conceptione Christi; secundo, de ejus natiuitate; tertio, de ejus circumcisione; quarto, de ejus baptismo.

Circa conceptionem autem ejus oportet primo aliqua considerare quantum ad matrem concipientem; secundo, quantum ad modum conceptionis; tertio, quantum ad perfectionem prolis conceptæ.

Ex parte autem Matris occurrunt quinque consideranda. Primo, quidem de sanctificatione ejus; secundo, de virginitate ejus; tertio, de desponsatione ejusdem; quarto, de annunciatione ipsius; quinto, de præparatione ipsius ad concipiendum.

Circa primum quærentur sex.

Primo, utrum B. Virgo mater Dei fuerit sanctificata ante natiuitatem ex utero. Secundo, utrum fuerit sanctificata ante animationem. Tertio, utrum per hujusmodi sanctificationem fuerit sibi totaliter sublatus fomes peccati. Quarto, utrum per hujusmodi sanctificationem fuerit consecuta, ut nunquam peccaret. Quinto, utrum per hujusmodi sanctificationem adeptæ fuerit plenitudinem gratiarum. Sexto, utrum sic sanctificari fuerit proprium sibi.

ARTICULUS I.

Utrum Beata Virgo mater Dei fuerit sanctificata ante natiuitatem ex utero².

1. Ad primum sic proceditur. Videtur quod B. Virgo non fuerit sanctificata ante natiuitatem.

¹ In quæstion. præcedent.

² 3, d. 3, q. 1, a. 1, q. 3; et Quodl. 6, q. 5, a. 1; et op. 3, c. 231; et Psalm. 45.

tatem ex utero. Dicit enim Apostolus, 1 ad Corinth. 15: *Non prius quod spirituale est, sed prius quod est animale, deinde quod est spirituale.* Sed per gratiam sanctificantem nascitur homo spiritualiter in filium Dei, secundum illud Joann. 1: *Ex Deo nati sunt.* Natiuitas autem ex utero est natiuitas animalis. Non ergo B. Virgo fuit prius sanctificata, quam ex utero nasceretur.

2. Præterea, August. dicit in Epistola ad Dardanum¹: *Sanctificatio, qua efficitur templum Dei, non nisi renatorum est. Nemo autem renascitur, nisi prius nascatur.* Ergo B. Virgo non fuit prius sanctificata, quam ex utero nasceretur.

3. Præterea, quicumque est sanctificatus per gratiam, est mundatus a peccato originali et actuali. Si ergo B. Virgo fuit sanctificata ante natiuitatem ex utero, consequens est quod tunc fuerit emundata ab originali peccato. Sed solum originale peccatum poterat eam impedire ab introitu regni cælestis. Si ergo tunc mortua fuisset, videtur quod januam regni cælestis introisset. Quod tamen fieri non potuit ante passionem Christi; habemus enim fiduciam in introitum Sanctorum per sanguinem ejus, ut dicitur Hebræor. 10. Videtur ergo quod B. Virgo non fuerit sanctificata antequam ex utero nasceretur.

4. Præterea, peccatum originale contrahitur ex origine, sicut peccatum actuale ex actu. Sed quando aliquis est in actu peccandi, non potest a peccato actuali mundari. Ergo etiam nec B. Virgo a peccato originali mundari potuit, dum esset adhuc in ipso actu originis, in materno utero existens.

Sed contra est, quod Ecclesia celebrat natiuitatem B. Virginis; non autem celebratur festum in Ecclesia, nisi pro aliquo Sancto. Ergo B. Virgo in ipsa sua natiuitate fuit sancta. Fuit ergo in utero sanctificata.

Respondeo dicendum, quod de sanctificatione B. Mariæ, quod, scilicet, fuerit sanctificata in utero, nihil in Scriptura canonica traditur; quæ etiam nec de ejus natiuitate mentionem facit. Sicut tamen Augustinus in sermone de Assumptione ipsius Virginis², rationabiliter argumentatur, quod cum corpore sit assumpta in cælum (quod tamen Scriptura non tradit), ita etiam rationabiliter argumentari possumus, quod fuerit sanctificata in utero. Rationabiliter enim creditur quod illa, quæ genuit Uni-

genitum a Patre, plenum gratiæ et veritatis, præ omnibus aliis majora privilegia gratiæ acceperit. Unde, ut legitur Luc. 1, Angelus ei dixit: *Ave, Maria, gratia plena.* Invenimus autem quibusdam aliis hoc privilegialiter esse concessum, ut in utero sanctificarentur, sicut Jeremias, cui dictum est, Jerem. 1: *Antequam exires de vulva, sanctificavi te; et sicut Joannes Baptista, de quo dictum est Luca 1: Spiritu Sancto replebitur adhuc ex utero matris suæ.* Unde rationabiliter creditur quod beata Virgo sanctificata fuerit, antequam ex utero nasceretur.

Ad primum ergo dicendum, quod etiam in beata Virgine prius fuit id quod est animale, et post, id quod est spirituale, quia prius fuit secundum carnem concepta, et postea secundum Spiritum sanctificata.

Ad secundum dicendum, quod Augustinus loquitur secundum legem communem, secundum quam per sacramenta non regenerantur aliqui, nisi prius nati. Sed Deus huic legi sacramentorum potentiam suam non alligavit, quin aliquibus ex speciali privilegio gratiam suam conferre possit, antequam nascantur ex utero.

Ad tertium dicendum, quod beata Virgo sanctificata fuit in utero a peccato originali, quantum ad maculam personalem, non tamen fuit liberata a reatu, quo tota natura tenebatur obnoxia, ut scilicet, non intraret in paradysum nisi per Christi hostiam, sicut et de sanctis Patribus dicitur, qui fuerunt ante Christum.

Ad quartum dicendum, quod peccatum originale trahitur ex origine in quantum per eam communicatur humana natura, quam proprie respicit peccatum originale; quod quidem fit quando proles concepta animatur. Unde post animationem nihil prohibet prolem conceptam sanctificari; postea enim non manet in materno utero ad accipiendam humanam naturam, sed ad aliqualem perfectionem ejus, quod jam accepit.

COMMENTARIUS.

1. Doctrina D. Thomæ in hoc articulo clara est, et expositione non indiget. Solum, pro iis quæ de conceptione Virginis a nobis dicenda sunt, duo occurrunt notanda. Alterum est circa corpus articuli, in quo D. Thomas, propter rationabilem argumentationem, concludit excipiendam esse beatam Virginem a lege communi nascendi in peccato, quamvis talis exceptio in sacra Scriptura non sit expressa, ne privilegium seu donum gratiæ, ali-

¹ In ep. 57, a medio, tom. 2.

² C. 6 præcipue, t. 6.

cui concessum, Deiparæ credatur esse negatum. Alterum est in solutionibus argumentorum. Si enim recte argumenta considerentur, non minus, imo magis procedunt contra sanctificationem Virginis in ipsamet conceptione, quam in reliquo tempore ante nativitatem ejus, et ideo oportet solutiones ita accommodare, ut utrique quæstioni satisfaciant. Quod breviter faciam per singula discurrendo.

2. Primum ergo argumentum est, quia prius est id quod animale, quam quod spirituale, 1 ad Corinth. 15; ergo beata Virgo prius est animaliter (ut ita dicam) ex hominibus concepta, vel nata, quam spiritualiter ex Deo. Respondet D. Thomas concedendo totum argumentum, quantum ad Virginis conceptionem. Sed addendum est, quod est animale, seu naturale, non oportere esse prius tempore, quam id quod est spirituale; sed satis esse, si supponatur ordine naturæ tanquam subjectum suæ formæ. Sicut in Adamo, cum primum a Deo creatus fuit, prius fuit id quod animale, quam id quod spirituale est, id est, natura quam gratia, non tempore, sed ordine naturæ; id ergo satis est.

3. Secundum argumentum fundatur in testimonio Augustini, ep. 57 dicentis, neminem renasci, nisi prius nascatur. Responsio vero D. Thom. est, hoc esse verum de lege communi, quæ singularia privilegia non excludit. Quæ responsio optime etiam conceptioni accommodatur. Quamvis addi possit neminem omnino renasci, nisi prius in utero nascatur seu concipiatur, prius (inquam) non tempore, sed naturæ ordine, ut dictum est, quamquam (ut opinor) non fuerit hæc Augustini intentio.

4. Tertium argumentum est, quia si B. Virgo fuisset sanctificata in utero, et ab originali peccato liberata, potuisset tunc gloriam consequi, si mortua esset ante Christum. Responsio vero est negando consequentiam, quia, licet ejus persona fuerit liberata a culpa, non tamen a reatu, quo tota natura erat obnoxia, donec pro illa exhiberetur satisfactio. Quæ solutio optima est, et eadem omnino ratione locum habet, etiam si B. Virgo fuerit ab originali peccato præservata, ut iterum in sequentibus dicemus.

5. Quartum argumentum est, quia peccatum originale contrahitur ex origine, sicut peccatum actuale ex actu; ergo non potest remitti in ipsa origine, sicut nec peccatum actuale, cum actu committitur. Responsio vero D. Thomæ est, argumentum concludere

peccatum originale non fuisse remissum Virgini in ipsa conceptione, et animatione, quæ est propria origo prolis, non vero procedere de reliquo tempore ante nativitatem ex utero, quia in illo proles non accipit naturam humanam a parentibus, sed in illa perficitur.

6. *Differentia inter peccatum originale et actuale quoad remissionem.* — Respondendum tamen est, neutrum probari posse illo argumento, alias, non solum dicendum esset Beatam Virginem fuisse conceptam in peccato originali, sed etiam impossibile fuisse aliter fieri, supposita origine ex Adamo per seminalem generationem; consequens autem improbabile esse infra ostendam. Dicendum est ergo cum Augustino, lib. 6 contra Julian., c. 4, non posse originale peccatum cum actuali in omnibus comparari, ut patet. Quia manente voluntate in peccato, impossibile est ut remittatur peccatum eidem supposito, vel in voluntate, vel in illo membro, per quod peccatum committit; et tamen, licet peccatum non fuisset remissum Adæ, potuisset filiis remitti; non est ergo exacta similitudo; et differentia est, quia peccatum originale, quod filius Adæ contrahit, est numero distinctum a peccato quod personæ Adæ inhæsit, et ideo tolli potest vel impediri sine illo; at vero in eodem supposito peccatum, quod est in voluntate, vel in actu externo ab illa manante, idem numero est, nam actus exterior formaliter constituitur in esse peccati ab interiori actu.

7. *Peccatum actuale ut sic cur remitti non possit dum fit.* — Ad argumentum ergo in forma, negatur similitudo, quia non est exacta, sed aliqualis ad rem explicandam. Unde non necesse est ut in omnibus teneat. Et ratio differentiæ clara est ex dictis. Quia actus interior in se est unus et idem, et ideo, dum est, non potest non esse, facta compositione. Quod si comparatur ad actum exteriorem ab illo manantem, est veluti forma ejus in esse peccati, et ideo etiam fieri non potest quin actus exterior, dum ita fit ab interiori, non sit peccatum; at vero proles concepta ex Adamo solum comparatur ad illum, ut subjectum recipiens influxum culpæ a radice infecta, tanquam a causa suo modo efficiente. Unde, sicut potest Deus impedire influxum causæ efficientis, vel actum, ne influat in habitum, ita potest per influxum gratiæ impedire, ne Adam influat originale culpam in prolem conceptam. Præcipue, quia peccatum

Adæ jam revera non existit, et quamvis existeret, peccatum originale denuo esset in prolem transfundendum, numero distinctum a peccato capitis; potest ergo impediri, et præveniri ne illud transfundat. Sicut, dum homo actualiter peccat, impediri potest ne internum peccatum voluntatis transfundat in membra externa, præveniando et impediendo ne illa ad peccatum moveat.

ARTICULUS II.

Utrum Beata Virgo fuerit sanctificata ante animationem¹.

1. *Ad secundum sic proceditur. Videtur quod B. Virgo sanctificata fuerit ante animationem. Quia (ut dictum est²) plus gratiæ est collatum Virgini matri Dei, quam alicui Sanctorum. Sed quibusdam videtur esse concessum, quod sanctificarentur ante animationem; quia, ut dicitur Jer. 1: Priusquam te formarem, in utero novi te. Non autem infunditur anima ante corporis formationem. Similiter etiam de Joanne Baptista dicit Ambrosius super Luc. 3, quod nondum inerat ei spiritus vitæ, et jam inerat ei Spiritus gratiæ. Ergo multo magis B. Virgo ante animationem sanctificari potuit.*

2. *Præterea, conveniens fuit (sicut Anselm. dicit in lib. de Conceptu Virginali) ut illa Virgo ea puritate niteret, quæ major sub Deo nequit intelligi. Unde, et Cant. 4 dicitur: Tota pulchra es, amica mea, et macula non est in te. Sed major puritas fuisset beatæ Virginis, si nunquam anima ejus fuisset inquinata contagio originalis peccati. Ergo hoc ei præstitum fuit, ut antequam animaretur caro ejus, sanctificaretur.*

3. *Præterea, sicut dictum est³, non celebratur festum, nisi de aliquo Sancto. Sed quidam celebrant festum conceptionis B. Virginis. Ergo videtur quod in ipsa sua conceptione fuerit sancta, et ita quod ante animationem fuerit sanctificata.*

4. *Præterea, Apostolus dicit, Rom. 11: Si radix sanctæ, et rami; radix autem filiorum sunt parentes eorum. Potuit ergo beata Virgo*

¹ 3, d. 3, q. 1, a. 1, et Quodl. 6, q. 5, a. 1, et opusc. 3, c. 231.

² Art. præced.

³ C. 1, super illud: *Et Spiritu sancto replebitur.*

⁴ Art. 1 hujus quæst., arg. Sed contra.

sanctificari, etiam in suis parentibus, ante animationem.

Sed contra est, quod ea, quæ fuerunt in Veteri Testamento, sunt figura Novi, secundum illud 1 ad Corinth. : Omnia in figura contingebant illis. Sed per sanctificationem tabernaculi, de qua dicitur in Psalm. 45: Sanctificavit tabernaculum suum Altissimus, videtur significari sanctificatio matris Dei, quæ tabernaculum Dei dicitur, secundum illud Psalm. 18: In sole posuit tabernaculum suum. De tabernaculo autem dicitur Ewod. ult.: Postquam cuncta perfecta sunt, operuit nubes tabernaculum testimonii, et gloria Domini implevit illud. Ergo etiam B. Virgo non fuit sanctificata, nisi postquam cuncta ejus perfecta sunt, scilicet, et corpus et anima.

Respondeo dicendum, quod sanctificatio B. Virginis non potest intelligi ante ejus animationem, duplici ratione. Primo quidem, quia sanctificatio, de qua loquimur, non est nisi emundatio a peccato originali; sanctitas enim est perfecta munditia, ut Dion. dicit, in 12 c. de Div. nom. 1. Culpa autem non potest emundari nisi per gratiam, cujus subjectum est sola creatura rationalis. Et ideo ante infusionem animæ rationalis B. Virgo sanctificata non fuit. Secundo, quia cum sola creatura rationalis sit susceptiva culpæ, ante infusionem animæ rationalis proles concepta, non est culpæ obnoxia. Et sic quocumque modo ante animationem B. Virgo sanctificata fuisset, nunquam incurrisset maculam originalis culpæ, et ita non indiguisset redemptione et salute, quæ est per Christum; de quo dicitur Matth. 1: Ipse salvum faciet populum suum a peccatis eorum. Hoc autem inconveniens est, quod Christus non sit salvator omnium hominum, ut dicitur 1 ad Timoth. 4. Unde relinquatur, quod sanctificatio B. Virginis fuerit post ejus animationem.

Ad primum ergo dicendum quod Dominus dicit, ante formationem in utero se Jeremiam novisse, notitia, scilicet, prædestinationis, sed sanctificasse dicit eum non ante formationem, sed antequam exiret de ventre. Quod autem Ambrosius² dicit, quod Joanni Baptista nondum inerat spiritus vitæ, cum jam haberet Spiritum gratiæ, non est intelligendum, secundum quod spiritus vitæ dicitur anima vivificans, sed secundum quod spiritus vitæ dicitur aer exterius respiratus. Vel potest dici quod nondum inerat

¹ Parum a principio.

² Loc. cit. in argum.